

ACTIVITIES OF THE UKRAINIAN MUSEUM OF CANADA TO PRESERVE THE NATIONAL HERITAGE (second quarter of 20th – beginning of 21st century)

Anatoliy Bodrug

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6718-4957>

Post-graduate student

of the Department of History of Ukraine

Odessa I. I. Mechnikov National University

2, Dvoryanska Str., Odessa, 65082, Ukraine

metall.feniks@yandex.ua

The purpose of this research is to review the activities of the Ukrainian Museum of Canada and substantiate its contribution to the process of preserving the cultural heritage of the Ukrainian diaspora. Thanks to the memorial protection activity of the museum under study, not only the sprouts of Ukrainian culture were preserved, but also multiplied, despite the era of military violence and in the situation of practical isolation from ethnic territory. To achieve this goal, the necessary number of sources and historiographic literature was attracted, which dealt with various aspects of the problem. The author applied the following general historical scientific research methods as historical-genetic, historical-comparative, and historical-typological. Within the framework of this scientific article, the genesis of the museum institution was examined, the existing collections were typologized, and their value was analyzed. Special attention is devoted to the study of the role of founders and patrons in the development of the Ukrainian Museum of Canada. For the first time an attempt has been made to generalize various aspects of the problem.

Keywords: Ukrainian diaspora of Canada, Ukrainian Museum of Canada, Ukrainian art, Ukrainian Women's Association of Canada, museology.

Анатолій Бодруг

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6718-4957>

Аспірант кафедри історії України,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Вул. Дворянська, 2, Одеса, 65082, Україна

metall.feniks@yandex.ua

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ КАНАДИ ЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ (друга чверть XX – початок XXI ст.)

Мета даного наукового дослідження полягає у розгляді діяльності Українського музею Канади та обґрунтуванні його внеску у процес збереження культурної спадщини української діаспори. Завдяки пам'яткоохоронній діяльності досліджуваного музею було не тільки збережено, а і примножено паростки української культури, незважаючи на добу воєнного лихоліття та у становищі практичної відірваності від етнічної території. Для досягнення зазначеної мети було залучено необхідну кількість джерел та історіографічної літератури, які торкалися різних аспектів порушеної проблеми.

Автором було застосовано такі загальноісторичні наукові методи дослідження, як історико-генетичний, історико-порівняльний та історико-типологічний. У межах даної наукової статті було розглянуто генезис музейної установи, типологізовано наявні колекції та проаналізовано їх цінність. Окрему увагу присвячено дослідженню ролі засновників та меценатів у розвитку Українського музею Канади. Вперше здійснена спроба узагальнення різних аспектів проблеми.

Ключові слова: українська діаспора Канади, Український музей Канади, українське мистецтво, Українська асоціація жінок Канади, музеєзнавство.

«Культура й свідомість виростає з минулого, а музеї то неначе оаза старовини серед сучасності. Тут зберігаються пам'ятки славного минулого, свідоцтва буйного життя. І кожний, навіть дрібний предмет уміє тут розказати тому, хто хоче слухати, свою історію...» [6, с. 379] – відзначав видатний український педагог, музеєзнавець, літературознавець та громадський діяч Євген-Юлій Пеленський. І дійсно, життя кожного народу від початку його історичного буття овіяно легендами доти, доки фахівці не віднайдуть артефакти людської діяльності, та не з'ясують їх національно-культурну цінність. Проте не менш важливою справою є збереження історичних пам'яток у їх первісному вигляді з метою передачі у спадок майбутнім поколінням. Вже у добу Київської Русі було прийнято зберігати офіційні документи, дорогоцінні книги, золоті та срібні витвори мистецтва у храмах, які у епоху Середньовіччя були важливими освітніми та культурними центрами. З ростом національної свідомості та наукового зацікавлення до історичного минулого різних народів в XIX ст. у світі відбувався бурхливий розвиток музейних установ, діяльність яких була направлена не лише на охорону та показ пам'яток культури, але і на їх наукове обґрунтування. Аналогічні процеси відбувались і на території України, яка в той час переживала становище бездержавності у складі Австро-Угорської та Російської імперій. Тому український народ відчував потребу у збереженні національної ідентичності, яка простягалась у вимірі охорони існуючих та примноженні нових культурних надбань. Коли у пошуках кращої долі у кінці XIX ст. українці досягли берегів Канадського домініону, то подібні труднощі спіткали наш народ і на чужині. Проте вже під час другої хвилі еміграції (1920-1941 рр.) відбулась певна консолідація українців у діаспору та розпочалось заснування спілок, головною метою яких стало збереження національної самобутності. Подібним утворенням стала Українська асоціація жінок Канади (Ukrainian Women's Association of Canada (UWAC), яка була заснована у 1926 р. в м. Саскатун (провінція Саскачеван). Саме ця організація виступила засновником Українського музею Канади – історично, – першої музейної установи української громади на території цієї держави.

Актуальність даного дослідження пов'язана з сучасним розвитком української культури, з відродженням національних традицій не тільки у етнічних межах, а і закордоном, зокрема у Канаді. До того ж,

збереження культурних пам'яток у наш час є не менш актуальною справою для України.

Окремі аспекти даної проблеми були розкриті в працях таких дослідників, як: Драган Р. [3], Стечишин С. Т. [8], Ноконі В. А. [12]; [13], Остризюк Н. [14] та Ткачук М. [15]. Проте, на наш погляд, діяльність та розвиток Українського музею Канади варта більш глибокого наукового дослідження. Безперечно, важливою справою є розгляд фондів музею, їх ціннісний аналіз, а також діяльність громадських діячів, музейних працівників, членів Української асоціації жінок Канади, які доклали неабиякі зусилля у збирання колекцій та відкриття музейної установи.

До початку другої хвилі еміграції українці, які проживали в Канаді вже понад 30 років, встигли отримати репутацію вправних господарів, наполегливих освоювачів цілих земель. Проте ще на початку свого проведення аграрна політика Канади мала на меті лише економічне та геополітичне забарвлення. Тому нові переселенці не вважались повноправними членами суспільства, а радше запрошеними працівниками для освоєння дикого степу та притримання військової експансії з боку США. Пізніше становище українського народу ще більше погіршилось, коли в період Першої світової війни їх визнали шпигунами з Австро-Угорщини – ворогуючої сторони, бо переважна більшість українців якраз була вихідцями з територій, які належали цій країні. Отже, для розвитку національної культури не було і мови, хоча існувала реальна загроза асиміляції. Ситуація дещо поліпшилась, коли уряд Канади прийняв цілу низку законодавчих актів (зокрема зміни у Канадському імміграційному акті за 1923 р.), заохочуючих імміграцію та спрямованих на покращення соціального забезпечення, що мало на меті підвищення політичної популярності, пришвидшення економічного росту після воєнного лихоліття та уповільнення сепаратизму з боку населення східних провінцій. Тим часом у Польщі та СРСР розпочинається репресивна політика, спрямована проти колишніх лідерів УНР та активних борців за незалежність нашої держави, так розпочалася друга хвиля української еміграції (1920-1941 рр.). До Канади, окрім трудових емігрантів, потрапляє українське духовництво, культурні та громадські діячі, які згуртовують українців довкола національно-культурної ідеї, засновують спілки, будують церкви, відкривають нові школи, інститути, музеї. Тобто нові переселенці зробили внески у збереження та примноження всього українського, а також познайомили з духовним багатством різнобарвне населення Канади.

Зростання Українського музею Канади переплітається з розвитком Української асоціації жінок Канади, бо історія музею розпочинається саме із зародку ідеї в рамках даної спілки [6, с. 392]. З самого початку свого функціонування представниці Української асоціації жінок Канади чітко окреслили власну мету, яка полягала в популяризації національної культури, тобто розширенні знань про стилі та справжність українського мистецтва для канадської спільноти через функції збору, освіти та інтерпретації багатих скарбів української культури [15, с. 974]. Тому ще в 1929 р. за сприяння голови Української асоціації жінок Канади -

Савелли Стечишин та виконавчих членів - Ненсі Рурик, Дарії Янди і Рози Драган в університеті Саскачевану в м. Саскатун було проведено першу виставку з демонстрацією «писанок» та предметів ремісництва. Проте дана виставка поки що мала не регулярний характер та була своєрідною «пробою пера». З 1930 по 1936 рр. членами асоціації було підготовлено та проведено цілу низку виставок в різних містах Канади: Саскатуні, Едмонтоні, Торонто, Реджайні та Вінніпезі. Ці виставки носили переважно декоративно-прикладний характер та мали на меті познайомити канадійців з культурою Західної України. З ростом чисельності артефактів та жвавого інтересу, як з боку діаспори, так і з боку провінційного уряду, постала проблема зберігання та експонування нових колекцій. 17 серпня 1936 р. в м. Саскатун відбулось зібрання Української асоціації жінок Канади, на якому було прийнято рішення про заснування «Музею українського мистецтва та культури Української асоціації жінок Канади» (з 1977 р. змінив назву на «Український музей Канади Української асоціації жінок Канади») та про початок збирання коштів на спорудження будівлі музею. Крім того, було укладено конвенцію, що окреслювала політику збору артефактів, які стануть частиною постійної колекції майбутнього музею. В 1937 р. було придбано колекцію, зібрану активісткою Ганною Романчич, що налічувала близько 200 предметів, які охоплювали зразки ранньої народної та церковної вишивки, домашнього плетіння, сорочки, пояси, традиційний одяг різних регіонів та кольорову карту України з регіональними візерунками, виготовлену в Чехословаччині. Дані вироби було зібрано в сільських громадах Західної Канади, насамперед у провінції Альберта. Саме ці артефакти стали основою для постійної колекції майбутнього Українського музею Канади. Протягом 1939-1940 рр. було зібрано архівні матеріали, газети, книги, фотографії, усні історії та пісні, які було додано до постійної колекції. В 1940 р. на черговому зібранні Української асоціації жінок Канади було вирішено звернутися до Ради директорів Інституту П. Могили в Саскатуні за дозволом про виділення приміщення галереї для тимчасового розміщення експозицій музею та створено музейну фундацію для збирання пожертв, призначених на страхування та поповнення музейного фонду. Приміщення для Музею Українського Народного Мистецтва знайдено при Інституті П. Могили в Саскатуні тому, що ця інституція найбільше доступна загалом і є осередком нашої культури в Канаді [3, с. 148]. На думку канадійської дослідниці Наталі Остризнок колекції асоціації настільки вразили студентів, що у будь-якому випадку Могилянці почали збирати вироби ручної роботи, такі як вишивка та писанки [14, с. 95]. Крім того, співробітники та вихованці інституту допомагали членам асоціації у придбанні та облаштуванні обладнання для демонстрації та підготовки артефактів до виставок, що можна розцінювати, як вагомий внесок, бо засновники музею мали досить обмежений бюджет. Нарешті 27 грудня 1941 р. під час 15-го ювілейного зібрання Української асоціації жінок Канади у будівлі Інституту П. Могили відбулась церемонія відкриття першої галереї музею. На урочистому зібранні були присутніми

представники асоціації: президент М. Ткачук, виконавчі члени Н. Рурик, М. Мадук, А. Токарєк, Р. Драган, М. Буряник, регіональні представники О. Войченко (Вінніпег), Ф. Сиротюк (Едмонтон), Н. Мороз (Йорктон), К. Сакалюк (Торонто), а також відомі громадські діячі та уряд провінції Саскачеван. Марія Ткачук (президент асоціації в 1939-1942 рр.) вважала, що це зібрання стало надзвичайною подією в історії української діаспори Канади - офіційним відкриттям першого українського музею в Канаді та на північноамериканському континенті, Музею Української асоціації жінок Канади [15, с. 980]. З відкриттям галереї в діяльності музею посилились науково-практична та освітня складові.

В роки воєнного лихоліття працівники музею здійснювали благодійну діяльність, демонструючи вироби з військовою вишивкою, кошти від якої йшли на реабілітаційні та освітні потреби. В 1944 р. асоціацією було високо оцінено роботу на цьому поприщі – Р. Драган та М. Бурянк, які відповідно очолили відділ народних ремесел та музейний комітет.

Ріст зацікавлення до української культури в Канаді та розширення регіональних представництв Української асоціації жінок Канади призвели до створення провінційних філій-музею. До того ж, через значні відстані не вдавалось вчасно виконувати програмні плани у Саскатуні. Потрібно було децентралізувати заплановану роботу. Тому в 1944 р. асоціацією було прийнято рішення про створення музейних філій в Торонто та Едмонтоні. Подібні філії було відкрито в 1950 р. у Вінніпезі та в 1956 р. у Ванкувері.

Завдяки зверненням та особистим контактам Н. Когуської, яка обіймала посаду президента Української асоціації жінок Канади з 1946 р. було зібрано велику кількість цінних артефактів. З дозволу виконавчої ради Інституту П. Могили у 1948 р. музей отримав в розпорядження більше галерейного простору. Таким чином, було відкрито нову експозицію, яка відображала не лише історію першої імміграції українців до Канади, але й історію міжвоєнної та післявоєнної імміграції. Досить цікавим експонатом даної експозиції стала мініатюрна модель української хати придбана ще в 1945 р., яка була розроблена Петром Сваричем – українським піонером та відомим громадським працівником з м. Вегревіля. Дана модель, була взірцем справжнього архітектурного стилю та внутрішнього оздоблення будинку українського переселенця. Іншими чудовими експонатами стали фрагменти керамічного посуду, знайденого на території України та завезеного іммігрантами до Канади. Також в цей період Українському музею Канади було подаровано зразки церковного начиння з колекції предстоятеля УГПЦ у Канаді і митрополита Вінніпегу – Іларіона. Щоб збільшити історичну та спадкову цінність колекції, в цей період було розпочато скромне придбання малюнків та картин [15, с. 983]. З 1948 по 1950 рр. діяв проєкт пересувної виставки, завдяки якому було познайомлено населення практично з усіх провінцій Канади з історією та культурою України. Протягом 1951-1952 рр. музейні працівники разом зі студентами Інституту ім. П. Могили здійснили проєкт з реставрації

народних костюмів, виготовлених на Полтавщині та Гуцульщині. Відомо, що дані костюми використовували не тільки для експозицій, але і для проведення численних фестивалів, вистав та концертів.

Концентровані зусилля щодо розширення колекції створили фундамент для подальших досліджень, а також розробки нових культурних проєктів та виставок. Робота з культурними артефактами вимагала від працівників музею творчої наснаги, професіоналізму та особливої уваги до деталей. На думку Рози Драган: «Щоби збірка давала правдивий образ мистецтва, отже, щоби мала дійсну музейну вартість, речі мусять бути типічно (дійсно, щиро) українські, виконані народною технікою (способом), а коли прикрашені то чисто українськими vzорами. Треба також, щоб кожний предмет був точно означений - треба подати місцевість, повіт (коли річ зроблена в Старім Краю) та назву організації, або особи, яка річ посилає» [3, с. 148]. Яскравим прикладом дослідницької роботи Українського музею Канади стала публікація в 1958 р. англomовного довідника «Українські вишиванки та стібки» за редакцією Ненсі Рурик. Основні розділи книги вміщували вказівки щодо виконання стібків, церковної вишивки та приклади сучасного вбрання з використанням вишивальних пристосувань.

Український музей Канади прагнув виконувати свою роль зберігача української спадщини, визнаючи, що український досвід має багато спільних зв'язків з іншими культурними групами [12, с. 107]. Наприкінці 1950-х - початку 1960-х рр. музей почав поширювати свою діяльність на більшу громаду Канади, розширюючи свої зовнішні зв'язки. Виникла потреба встановити контакт із подібними музейними установами. У 1954 р. було укладено угоду з Асоціацією музеїв Канади (Canadian Museums Association). Подібні зв'язки сприяли культурному взаємообміну, популяризації нашої культури та спільній підготовці і проведенню різних проєктів.

23 грудня 1964 р. розпочався новий період в історії Українського музею Канади, саме тоді Інститут ім. П. Могили переїхав у більш сучасну будівлю, де було виділено декілька нових галерейних приміщень, що дало змогу урізноманітнити виставки, покращити зберігання та догляд за колекціями. Станом на 1965 р. постійно діюча колекція музею налічувала вже близько 1 тис. експонатів, серед яких саме колекції текстильних виробів були найкращими, за ті які були представлені за межами України. У 1960-х рр. було розпочато збір дуже рідкісних артефактів, які з плином часу існувала загроза втратити назавжди. Предмети, зібрані під час цього звернення, включали домашні та сільськогосподарські артефакти, книги, записи, документи, рукописи [15, с. 993]. У цей період було придбано кілька творів гончарних виробів Петра Рупчана – фермера-піонера із Буковини, який привіз із собою в Канаду гончарні секрети свого регіону, які втілював у предмети домашнього вжитку та заснував майстерню де вчив підрастаюче покоління гончарному ремеслу. З 1965 по 1977 рр. головами музею Н. Буряником, С. Стратичук, О. Максим'юк та М. Ткачук було підготовлено близько 125 різноманітних виставок та культурних

проектів. Також в музеї експонувались приватні колекції. Прикладом такої виставки було представлення у 1968 р. колекцій доктора Джорджа У. Сімпсона, відомого професора історії Університету Саскачевану та завзятого прихильника справ української громади. З Українським музеєм Канади також співпрацював відомий українсько-канадський художник Василь Курилик, який в 1967 р. у приміщенні музею представив свою серію з 12 полотен «Жінки-піонери України». З 1966 р. Український музей Канади бере участь у виставках та експозиціях народної творчості у межах Українського фестивалю у Дофіні (провінція Манітоба).

В ході проведення політики мультикультуралізму уряд Канади сприяв розвитку національних культур. Протягом 1970-х рр. федеральний уряд просував політику щодо підтримки канадських музеїв та галерей, яка сприяла підвищенню доступності цих установ для широкої громадськості. Щоб скористатися цим інноваційним підходом до збереження та розвитку спадщини, Український музей Канади закріпив своє програмне планування та застосував фінансову допомогу для низки проектів. За рахунок фінансування проектів Національних музеїв було залучено додатковий персонал для проведення етнографічних досліджень. Крім того, було здійснено підготовку слайдів, тексту, фотографій та артефактів для пересувної виставки «Українці в Канаді: Їх прекрасна мрія». Також в музеї було започатковано освітні програми, на яких було представлено інформацію про історію, символізм та принципи дизайну українського народного мистецтва, а також майстер-класи, учасники яких здобували навички в техніці різних мистецтв, таких як вишивка, писанкарство, гончарство та різьба по дереву.

6 серпня 1975 р. діяльність музею було юридично закріплено в патентному документі під печаткою Міністерства споживачів та корпоративних справ. Віднині Український музей Канади є офіційно зареєстрованою незалежною та окремою юридичною особою, що визначено законодавством. Він керується Радою директорів та головою, який є його виконавчим директором. Музей є Федеральною об'єднаною корпорацією, яка не має прибутку та власника. Міністр споживчих та корпоративних справ, в силу повноважень, наділених ним Законом про корпорації Канади, є заявником та особою, яка надалі може стати членом створеної корпорації [11, с. 1].

З плином часу потреба у власній будівлі для Українського музею Канади тільки зростала. Однак, історичні події та економічні негаразди другої чверті ХХ ст. затягували процес збору коштів. У другій половині ХХ ст. за підтримки уряду Канади, який впроваджував нову соціально-культурну політику, мрія багатьох діячів, членів жіночої асоціації та Інституту ім. П. Могили стала справджуватися. На 40-му з'їзді Української асоціації жінок Канади, що відбулась в Торонто в 1967 р. було прийнято рішення про створення фонду з метою залучення коштів на будівництво окремої музейної будівлі та досягнення цілей з розширення колекцій та програм штаб-квартири музею в Саскатуні та його філій в Едмонтоні, Вінніпезі, Торонто та Ванкувері [15, с. 1008]. Крім того, було

подано заявку по допомогу до Асоціації музеїв Канади. Виділенню коштів також сприяла діяльність політичного діяча – Майка Бойчука, який тоді виконував обов'язки голови канадського Комітету з фінансів та будівництва. У 1977 р. було затверджено проект будівлі музею, яка за зовнішнім виглядом мала б нагадувати український котедрж, на першому поверсі якого мали б експонуватись різні тематичні проекти та проходити конференції, а на другому знаходитись постійна колекція, яка уособлювала б історію життя українців в Канаді. Нову будівлю музею було завершено в 1979 р. і офіційно відкрито 24 травня 1980 р.

Станом на початок ХХІ ст. колекція Українського музею Канади налічує більше 30 тис. артефактів. Досліджуючи нарративні джерела, було з'ясовано, що колекції музею мають етнографічний, історичний та мистецький характер. Кожен з артефактів має надзвичайну національно-культурну цінність та є не тільки джерелом історії українців Канади, а взагалі історії української культури. Отже, нами було типологізовано колекції музею у такі групи, як:

1. Вишивка – традиційний український одяг та його елементи, прикрашені візерунками з різних регіонів України від Закарпаття до Слобожанщини;

2. Ткацтво – рукотворні, майстерно оформлені килими та ткани рушники;

3. Писанкарство – колекції Великодніх писанок, прикрашених геометричними, рослинними і тваринними візерунками з регіональними технологіями виконання;

4. Гончарство – вміщує колекції утилітарної та орнаментальної кераміки;

5. Різьба по дереву – вироби з дерева, прикрашені художньою різьбою, інкрустовані перламутром, намистом, елементами з кістки або металу;

6. Твори живопису – полотна видатних українсько-канадських художників;

7. Українське господарство – автентична модель хати українського піонера, домашнє начиння та сільськогосподарське приладдя;

8. Обрядовий хліб – зразки урочистого короваю, святкового калача, різдвяного книша та весільного дивня, прикрашені зеленню або квітами;

9. Церковні артефакти – ікони, хрести, кадила, текстильні вироби та книги;

10. Фоно-, відео-, та писемні архіви – артефакти, які не мають аналогів.

Таким чином, Український музей Канади став надійним форпостом української національно-культурної ідеї. Безперечно у витоків першої української музейної установи Канади стояли талановиті українці – патріоти рідної землі, члени Української асоціації жінок Канади, студенти Іституту св. Петра Могили, громадські діячі та прості громадяни, які допомагали у створенні неповторної колекції. Від першої виставки проведеної в 1929 р. до офіційного заснування музею у 1936 р., від

церемонії відкриття першої галереї у 1941 р. до часу, коли будівля музею відкрила свої бронзові двері у 1980 р., Український музей Канади залишався головним зберігачем визначних шедеврів народної творчості, представлених вишивкою, ткацтвом, писанкарством, живописом, гончарством, різьбярством. Крім того, в музеї знаходяться унікальні експонати такі, як ткана карта України з регіональними візерунками, мініатюрна модель української хати, змайстрована П. Сваричем, гончарні вироби П. Рупчана, художні твори В. Курилика. При Українському музеї Канади працює відділ народних ремесел, відділ етнографічних та наукових досліджень, бібліотека, проводяться освітні майстер-класи, вистави та концерти. З 1948 р. музей практикує пересувні виставки, які знайомлять з українською культурою все населення Канади. Окрім головного музею в м. Саскатун працюють провінційні осередки в Едмонтоні, Вінніпезі, Торонто та Ванкувері. Станом на початок ХХІ ст. музей налічує понад 30 тис. експонатів, з них колекції текстильних виробів є найкращими серед представлених за межами етнічної території. Отже, діяльність Українського музею Канади вражає своїм етнографічним, мистецьким та науковим спрямуванням та є визначним центром української культури у світі.

Джерела та література:

1. Власюк Г. М., Зосимович О. Ю., Хададова М. В. Музеезнавство та архівна справа : навч.-метод. посіб. – Житомир : ЖДПУ ім. Івана Франка, 2006. – 75 с.
2. Войценко О. П. Літопис українського життя в Канаді. Доба росту й диференціації : 1930-1939 рр. / О. П. Войценко. – Вінніпег: Тризуб, 1969. – Т. 4. – 475 с.
3. Драган Р. Музейна збірка Союзу Українок Канади / Р. Драган. // Календар Українського Голосу на 1942 р. – Вінніпег: Українська Видавнича Спілка Канади, 1942. – С. 146-148.
4. Марунчак М. Г. Історія українців Канади / М. Г. Марунчак. – Вінніпег: УВАН в Канаді, 1991. – Т. 2. – 512 с.
5. Марунчак М. Г. Студії історії українців Канади. Розвідки та документи до міжвоєнної доби / М. Г. Марунчак. – Вінніпег: Trident Press, 1980. – Т. 5. – 215 с.
6. Прокоп Д. Українці в Західній Канаді: До історії їхнього поселення та поступу Едмонтон-Вінніпег: Тризуб, 1987. – 548 с.
7. Стельмашук А. Слово у День 50-ліття членства // Промінь. – Ч. 6. – Вінніпег: Союз Українок Канади, 1981. – С. 9-10.
8. Стечишин С. Т. Рання історія українського музею Канади / С. Т. Стечишин // Український голос. – Вінніпег, 1980. – Вип. 4. – С. 8.
9. Табачник Д. В., Попов Г. Д. Українці зарубіжжя та України: Довідник. – К.: Знання, 2007. – 399 с.
10. Luciuk L. Y. Canada's ukrainians negotiating an identity / L. Y. Luciuk, S. Hryniuk. – Toronto: University of Toronto Press, 1991. – 567 p.
11. Museum of Ukrainian Arts and Culture of the Ukrainian Women's Association of Canada. (1975). – Canadian Patent № 286. Ottawa, ACT: IP Canada.
12. Nokony V. A. The Ukrainian Museum of Canada// The Ukrainians in Canada, 1891-1991. National Museums of Canada. Material History Bulletin / Ed. R. B. Klymasz. Vol. 29. – Ottawa: Published by the Canadian Museum Civilization and the National Museum Science and Technology, 1989. – PP. 106-107.

13. Nokony V. A. *Ukrainian Pioneer Women*. – Saskatoon: Ukrainian Museum of Canada, 1991. – 14 p.
14. Ostryzniuk N. Savella Stechishin : A Case Study of Ukrainian-Canadian Women Activism in Saskatchewan, 1920-1945 / N. Ostryzniuk. – Regina: University of Regina, 1997. – 181 p.
15. Tkachuk M. The Ukrainian Museum of Canada of the Ukrainian Women's Association of Canada. *Historical Highlights - 1927-1977 // Півстоліття на громадській ниві: Нарис історії Союзу українок Канади, 1926-1976 / за ред. Н. С. Когуської. – Едмонтон-Вінніпег: Союз Українок Канади, 1986. – С. 973-1018.*
16. *Ukrainian Canadiana* / Ed. N. Faryna, Art director P. M. Sembaliuk. – Edmonton: Ukrainian Women's Association of Canada, 1976. – 96 p.
17. *Ukrainians in North America. A Biographical Directory of Noteworthy Men and Women of Ukrainian Origin in the United States and Canada* / Ed. D. M. Shtohryn. – Champaign : Association for the Advancement of Ukrainian Studies, 1975. – 424 p.

Referens:

1. Vlasyuk, H. M., Zosymovych, O. Yu. & Khadadova, M. V. (2006). *Muzejeznavstvo ta arkhivna sprava : navchal'no-metodychnyy posibnyk*. Zhytomyr: ZhDPU im. Ivana Franka. [in Ukrainian]
2. Voytsenko, O. P. (1969). *Litopys ukraïns'koho zhyttya v Kanadi. Doba rostu y dyferentsiyatsiyi : 1930-1939 rr.* (Vol. 4). Winnipeg: Tryzub. [in Canadian].
3. Dragan, R. (1942). *Muzeyna zbirka Soyuzu Ukrayinok Kanady. Kalyendar Ukrayins'koho Holosu na 1942 rik – Calendar of Ukrainian Voice for 1942*. Winnipeg: Ukrayins'ka Vydavnycha Spilka Kanady, 146-148. [in Canadian].
4. Marunchak, M. H. (1991). *Istoriya ukraïntsiv Kanady*. (Vol. 2). Winnipeg: UVAN v Kanadi. [in Canadian].
5. Marunchak, M. H. (1980). *Studiya istoriyi ukraïntsiv Kanady. Rozvidky ta dokumenty do mizhvoyennoi doby*. (Vol. 5). Winnipeg: Trident Press. [in Canadian].
6. Prokop, D. (1987). *Ukraiñtsi v Zakhidniy Kanadi: Do istoriyi yikhn'oho poselennya ta postupu*. Edmonton-Winnipeg: Tryzub. [in Canadian].
7. Stel'mashchuk, A. (1981). Slovo u Den' 50-littya chlenstva. *Promin' – The Ray*, Winnipeg: Soyuz Ukrayinok Kanady, 6, 9-10. [in Canadian].
8. Stechyshyn, S. T. (1980). Rannya istoriya ukraïns'koho muzeyu Kanady. *Ukraiñs'kyy holos – Ukrainian Voice*. Winnipeg, 4, 8. [in Canadian].
9. Tabachnyk, D. V., & Popov, H. D. (2007). *Ukraiñtsi zarubizhzhya ta Ukrayiny: Dovidnyk*. Kyiv: Znannya. [in Ukrainian].
10. Luciuk, L. Y., & Hryniuk, S. (1991). *Canada's ukrainians negotiating an identity*. Toronto: University of Toronto Press. [in Canadian].
11. Museum of Ukrainian Arts and Culture of the Ukrainian Women's Association of Canada. (1975). *Canadian Patent № 286*. Ottawa, ACT: IP Canada. [in Canadian].
12. Nokony, V. A. (1989). The Ukrainian Museum of Canada. In R. B. Klymasz (Ed.), *The Ukrainians in Canada, 1891-1991. National Museums of Canada. Material History Bulletin* (Vol. 29, pp. 106-107). Ottawa: Published by the Canadian Museum Civilization and the National Museum Science and Technology. [in Canadian].
13. Nokony, V. A. (1991). *Ukrainian Pioneer Women*. Saskatoon: Ukrainian Museum of Canada. [in Canadian].

14. Ostryzniuk, N. (1997). *Savella Stechishin: A Case Study of Ukrainian-Canadian Women Activism in Saskatchewan, 1920-1945*. Regina: University of Regina. [in Canadian].
15. Tkachuk, M. (1986). The Ukrainian Museum of Canada of the Ukrainian Women's Association of Canada. Historical Highlights - 1927-1977. In N. S. Kohus'ka (Ed.), *Pivstolittya na hromads'kiy nyvi: Narys istoriyi Soyuzu ukraiyinok Kanady, 1926-1976*. (pp. 973-1018). Edmonton-Winnipeg: Soyuz Ukrayinok Kanady. [in Canadian].
16. Faryna, N. (Ed.). (1976). *Ukrainian Canadiana*. Edmonton: Ukrainian Women's Association of Canada. [in Canadian].
17. Shtohryn, D. M. (Ed.). (1975). *Ukrainians in North America. A Biographical Directory of Noteworthy Men and Women of Ukrainian Origin in the United States and Canada*. Champaign: Association for the Advancement of Ukrainian Studies. [in American].

Анатолій Бодруг

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6718-4957>

Аспирант кафедри історії України,

Одеський національний університет

імені І. І. Мечникова

Ул. Дворянська, 2, Одеса, 65082, Україна

metall.feniks@yandex.ua

**Деятельность Украинского музея Канады по сохранению
национального наследия (вторая четверть XX – начало XXI вв.)**

Цель данного научного исследования заключается в рассмотрении деятельности Украинского музея Канады и обосновании его вклада в процесс сохранения культурного наследия украинской диаспоры. Благодаря памятникоохранной деятельности исследуемого музея были не только сохранены, а и приумножены ростки украинской культуры, несмотря на эпоху военного лихолетья и в положении практической оторванности от этнической территории. Для достижения указанной цели было привлечено необходимое количество источников и историографической литературы, которые касались различных аспектов затронутой проблемы. Автором были применены следующие общеисторические научные методы исследования, как историко-генетический, историко-сравнительный и историко-типологический. В рамках данной научной статьи были рассмотрены генезис музейного учреждения, типологизированы имеющиеся коллекции и проанализирована их ценность. Отдельное внимание посвящено исследованию роли учредителей и меценатов в развитии Украинского музея Канады. Впервые предпринята попытка обобщения различных аспектов проблемы.

Ключевые слова: украинская диаспора Канады, Украинский музей Канады, украинское искусство, Украинская ассоциация женщин Канады, музееведение.

Отримано: 31.10.2019 р.